

Dykarledaren senhösten 2010.

På omslaget har ni sett den perfekta julklappen att köpa om man har 100 000:- Jag hoppas verkligen att hjälmen hamnat på ett ställe där den kan beskådas av flera än bara samlaren som köpt den. Det hade varit roligt om vi kunnat visa denna hjälm och kanske till och med kunnat erbjuda provdykning i denna hjälm som i sig inte är speciell, men som ägts av en person som kommit att stå som symbol för vrakdykning och bärgning av gamla skepp, Per Edvin Fälting. Nu är föreningen inte stadd vid sådan kassa att vi hade råd att lägga denna summa på en hjälm, men det är vår förhoppning att någon gång kunna få en egen hjälm att använda vid våra dykningar med tung utrustning.

Planeringen för årsmöte 2011 är i full gång och det ser ut att bli ett mycket intressant program. Marinmuseum i Karlskrona kommer att vara bas och efter föredrag och titt på Ub-räddningsklockan promenerar vi till Repslagarbanan och därefter till marinens nya Dykeri och Navalmedicinska Centrum i dagligt tal kallat DNC för ett studiebesök. Årsmöte och efterföljande middag/supé njuter vi sedan på restaurang Skeppsgossen på Marinmuseum om tillräckligt många anmäler sig. Söndag förmiddag är det dags för studiebesök på HMS Neptun som kommer att bli museubåt i Karlskrona. Se omslagets sista sida för mer detaljer.

Möte med ledningen för Sjöhistoriska museet angående en satsning på Galärvarvet genomfördes 25 oktober och 23 november. Det framkom att Sjöhistoriska museet är intresserade av att utöka sina aktiviteter på Galärvarvet, men det finns vare sig pengar eller personal att satsa, så hur man tänker sig denna utökade aktivitet är fortfarande oklart. Det förefaller som om man inte är nöjd med vårt öppethållande men samtidigt inser man att om vi drar oss ur samarbetet så blir det inget öppethållande alls. Ett nytt avtal skall förhandlas fram under våren 2011. Varför och vad det skall innehålla är också oklart.

I samband med mötet med Sjöhistoriska påpekade vi att vi skulle behöva ett tillfälligt skjul med fast tak för reoveringen av ROVn som står utanför dörren på baksidan. Det verkar som många ser den som skräp och en förorening, men jag hoppas att det skall gå att övertyga även museifolk att den är värdefull som ett exempel på en av de första fjärrstyrda undervattensfarkosterna som är bevarade. Låt mig också i detta sammanhang nämna att min vision om ett tillbygge genom en dubblering och spegelvändning av det gamla pannrummet ser man som helt utopiskt från Sjöhistoriska museets sida. Den som har ett 30-årigt perspektiv på Dyktankhuset kan bara säga jasså igen och arbeta vidare. Självt är jag övertygad om att de cirka 4 miljonerna som skulle behövas nog kan skrapas in i form av sponsorpengar och tjänster från byggföretag. Både Vasamuseet och Vin & Sprit skall bygga i Dyktankhusets närhet i närtid. Det skulle ju inte vara omöjligt att, i samband med detta, gjuta en enkel bottenplatta och sedan resa några väggelement som vi lägger ett gasbetongtak på. Hör av er om ni har idéer eller kan bidra med något. Det svåraste är naturligtvis att få ett bygglov, men om Vasamuseet kan utöka och man kan bygga om Galärskjulen så ser jag vårt projekt som tämligen enkelt. Med detta önskar jag er

God Jul och Gott Nytt År
Hans Örnhammar

Julklappen för den kvinnliga dykaren som redan har allt.

Bilden gör sig bättre i färg så gå in på hemsidan och titta i pdf-versionen av Signallinan. Ni kan då passa på att titta även på de andra bilderna i färg.

#

Håll uppsikt på hemsidan www.sdhf.se

Och glöm inte att betala medlemsavgiften 250:-
till pg 4400251-7.

Om du använder pg-blankett kan du meddela adressändring
(Glöm inte att ändra även e-post och telefon).

#

Önskas köpa:

Tungdykarhjälm typ Karlskrona med bröstplåt. Gärna komplett med andra tillbehör
som telefon, talgdosa m.m

Kontakta redaktören via info@sdhf.se med prisförslag för förmedling av köp.

Saltsjöbadens lottakår på besök.

Så här positivt presenteras vi på Svenska lottakårens hemsida efter att Saltsjöbadens lottakår besök Dyktankhuset med Per Bjerde som värd. Jag hoppas att fler medlemmar kan och vill bidra till denna form av marknadsföring av våra aktiviteter.

Efter besöket i berggrummet hos terrakottaarmén promenerade vi backen upp till Moderna Museet och åt en ganska ovanlig lunch som bestod av lax, surkål, kantareller och pumpamos.

Jag måste också nämna att de bakar otroligt goda baguetter!

När alla var mätta fick de som var intresserade möjligheten att få en guidad tur i Dyktankhuset.

Tack Annelis snälle Per som berättade mycket spännande om dykning och visade oss runt bland både gamla och nya dykdräkter, tuber, masker och andra attributen!

Vi fick se även en hemmabyggt ubåt!

Dyktankhuset ligger på Djurgården bakom Nordiska museet och drivs av ett gäng entusiastiska dykare.

Varför heter det dyktankhuset då?

Jo, för att det finns en jättetank i byggnaden som är ca sex meter hög och tre meter bred. Vi fick veta att det var ubåtsräddare som använde tanken som träningsbassäng ända fram till 70-talet.

Det mest fascinerande var att titta på de riktigt gamla dykdräkterna i läder och de tunga dykhjälmarna av koppar.

Det var en lärorik lördagseftermiddag i det lilla tjärdoftande huset.

Kati Aednum

Ps. Det är gratis att gå in, så vad väntar ni på?! Ds.

Titta på fler bilder på <http://www.svenskalottakaren.se/start/lottakarer/saltsjobadens-lottakar/karnyheter/2010/10/dyktankhuset>

#

#

Om 1-atmosfärdräkter

Från The Commercial diver network album.

På bilden ses J Peress 1-atmosfärdräkt Tritonia i samband med dykningarna på Lusitania 1935. I dräkten finns Jim Jarrett som var Peress "chief diver". Dräkten är en föregångare till 1-atmdräkten JIM som uppkallats efter denna dykare Jim Jarrett.

Året 1922 fick Joseph Salim Peress patent på en typ av vätskefylld led där vätskan balanserade det yttre trycket. Han byggde sedan sin första 1-atmosfärdräkt 1925, vilken tyvärr inte fungerade som tänkt. Peress designade sedan om lederna som ringformiga cylindrar och kolvar som vilade på en kudde av vätska.

Några år senare byggde han en andra 1-atmdräkt som han kallade Tritonia. Denna provdöks i Loch Ness till 135 m och användes 1935 framgångsrikt vid dykningar på Lusitania på 95m djup. Tritonia genomgick 1937 tester vid British Royal Navy, men Royal Navy drog slutsatsen att det inte fanns något behov av djup dykning för tillfället och därför inte något behov av att utveckla 1-atmosfärddyksystem utan man ville fortsätta utveckla de klassiska dyksystemen med trycksatta dykare.

Den ursprungliga Tritonia dräkten fanns i en fabriksbyggnad i Glasgow och transporterades till olika platser under stor sekretess. Sekretessen var dock inte större än att man på lådan, med stora bokstäver skrivit "Lusitania Diving Suit". Vid 60 års ålder gjorde Peress, efter en mindre renovering av dräkten, ett demonstrationsdyk i en bassäng i Hampshire.

Peress expertis kom till användning senare i samband med utvecklingen av 1-atmosfärdräkten JIM som uppkallats efter Peress chefsdykare Jim Jarrett. Den andra typen av dräkt Peress byggde finns idag utställd på British Science Museum in London.

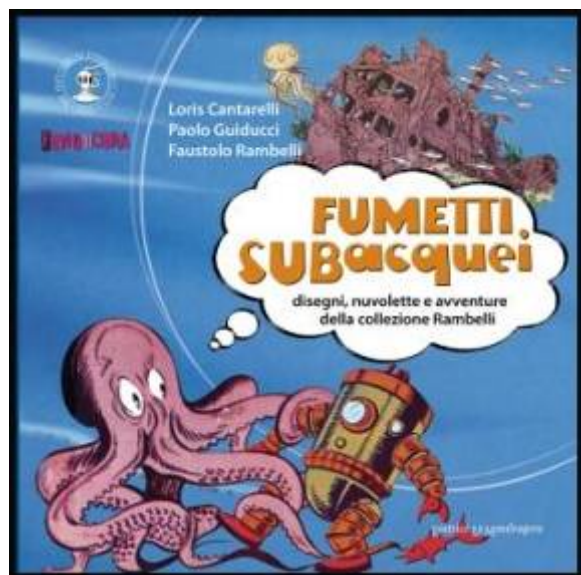
Peress, som var född 1896, dog 4 juni 1978.

#

Ny italiensk bok om undervattensserier

FUMETTI SUBACQUEI, disegni nuvolette e avventure della collezione Rambelli
(*UNDERWATER COMICS, drawings, balloons and adventures of Rambelli's collection*)

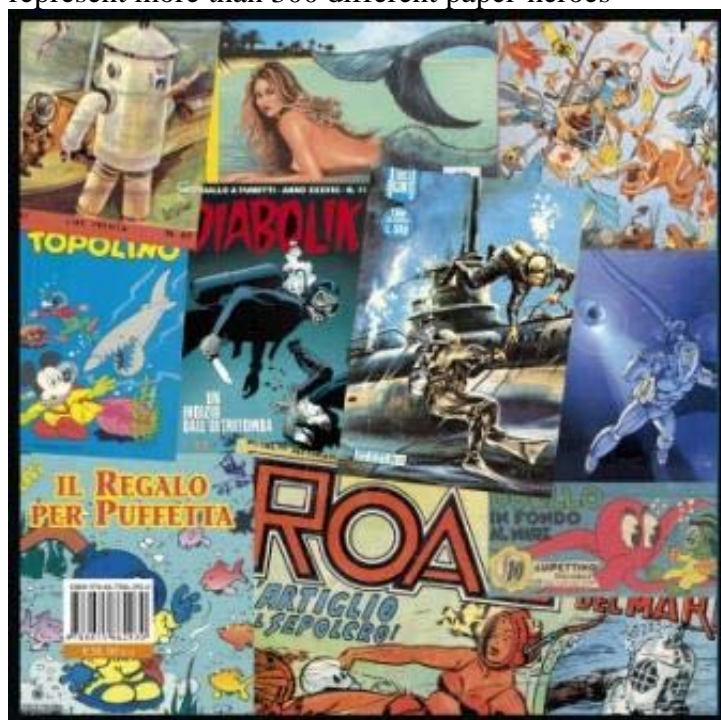
Authors: L. Cantarelli, P. Guiducci, F. Rambelli;
Pages: n. 464 ;
Year: 2010;
Size: cm 24x24;
Images: n. 921 all in colours,
Type of paper: mat paper;
Cover: hardback;
Price: 58.00 euro (enquire for shipping expenses)
ISBN: 978-88-7586-293-0

In this book/catalogue (first work of this kind in Italy) the fans of diving and comics have the possibility to admire more than 900 Italian comics on underwater activities. These comics belong to my private collection and represent more than 300 different paper-heroes

and/or newspapers.

The comics are divided into nine categories: Adventure, Science fiction, War, Superheroes, Detective-noir-horror, Children, Humour, Comics newspapers, Adults, each of them with its own presentation profile. Within these categories, the reader will find 47 profiles about some paper-heroes and newspapers. The book includes an appendix with four stories:

“Mairmaid” by Paola Campana,
“20,000 leagues under the sea” by Paolo Guiducci,
“Underwater comics in Usa” by Alberto Becattini,
“The sea, big bottom of adventures” by Gianni Brunoro.

Den som vill veta mer kan kontakta:

Faustolo Rambelli

48121 Ravenna - Italia

Via Barbiani 13

Tel. 335.54.32.810 Fax 0544.500.148

ramfaustolo@racine.ra.it

www.hdsitalia.com

www.iperbaricoravenna.it

#

Lite bilder från höstmötet 2010.

Ordföranden Lars Gustafsson och Hans Bohlin kontrollerar Per-Einar Strömme som monterar.

Infoplåt som beskriver Dyktanhusets historia.

Välbesökt möte på Galärskjulets vind.

Peter Marcks, 3:e sekreterare Francisco Ulloa , Chiles ambassadör José Miguel Cruz och ordförande Lars Gustafsson.

Kvällens föredagshållare Thomas Falk med vunnna ubåt.

Thaibuffén övervakas av klubbmästarinnan Josefin Weckman.

Tritons skeppsklocka deponerad på Kbv 002 Triton

Från vänster i bild, Pia Johansson, Ulf Lenholm och Hans Örnhagen

Kbv 002 Triton från luften

Pia Johansson och Hans Örnhagen överlämnar till fartygschefen på Kbv 002, Ulf Lenholm, den skeppsklocka som Pias far dykaren Lennart Johansson fann utanför Holmögadd. Klockan har varit i SDHF:s ägo sedan 2009 då Pia i samband med inspelning av programmet "Vem tror du att du är" överlämnade.

Kustbevakningens nya fartyg med samma namn togs i tjänst under 2010 och vid en namngivningsceremoni deltog klockan från ett fartyg med samma namn som byggdes 1845. Efter en förfrågan från Kustbevakningen fann vi det lämpligt att klockan långtidsdeponerades på Kbv 002 eftersom vi på Dyktankhuset inte har möjlighet att spara bärgade föremål och klockan dessutom på sin plats ombord kan göra god reklam för SDHF och Dyktankhuset. Med de dokument som på bilden överlämnas finns ett "lånekvitto" som förklarar att när fartyget går ur tjänst från Kustbevakningen eller huggs upp skall klockan återlämnas till Dyktankhuset

#

Önskas köpa:

- 1, Mistral Scaphandre regulator, La Spirotechnique i gott skick
- 2, Tungdykarhjälm Siebe-Gorman eller US Navy Mk 5.

Kontakta Walther Almquist tel 08-6699495

walther@bredband.net

Fältings hjälm på auktion den 20 november 2010

Auktnr: 124
Varunr: 659996
Utropspris: 36 000 kr
Lägsta pris: 33 000 kr
Nyvärde: 45 000 kr
Slagpris 74 000 kr

Kuriosa, Nautica

DYKARHJÄLM, "Head diver at The Vasa salvation, Mr Per Edwin Fälting´s", Siebe Gorman & Co Ltd Submarine Engineers, London, No 18276, mässing, 12-bultar, 4 fönster, telefon, ca 1952. Skickas ej.

Med denna text och med dessa foton i katalogen såldes Fältingshjälm på auktion 20 oktober. Köparen fick punga ut med 74 000:- + slagavgiften som ligger kring 20% av slagpriset. Det hade naturligtvis varit trevligt om SDHF kunnat ha denna hjälm när vi erbjuder prova på dykningar men kostnaden blev för hög för att vi ens skulle kunnat tänka i dessa banor.

#

 CompAir

 **WALKER
FILTRATION**

MAXIMATOR®

 **INGENJÖRSFIRMA
CURT NYBERG AB**

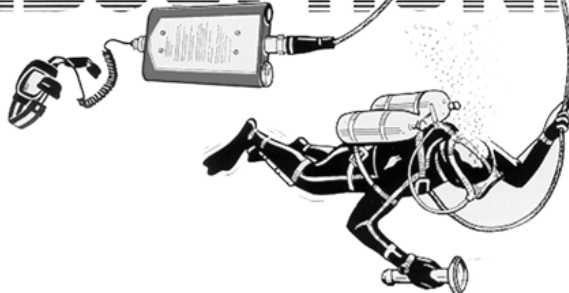
Tele, Gotland. 0498-29 77 00
Tele, Stockholm. 08-747 00 05

E-post. info@curt-nyberg.se
Web. www.curt-nyberg.se

SCHOLLE EUROPE LTD IN
automarine

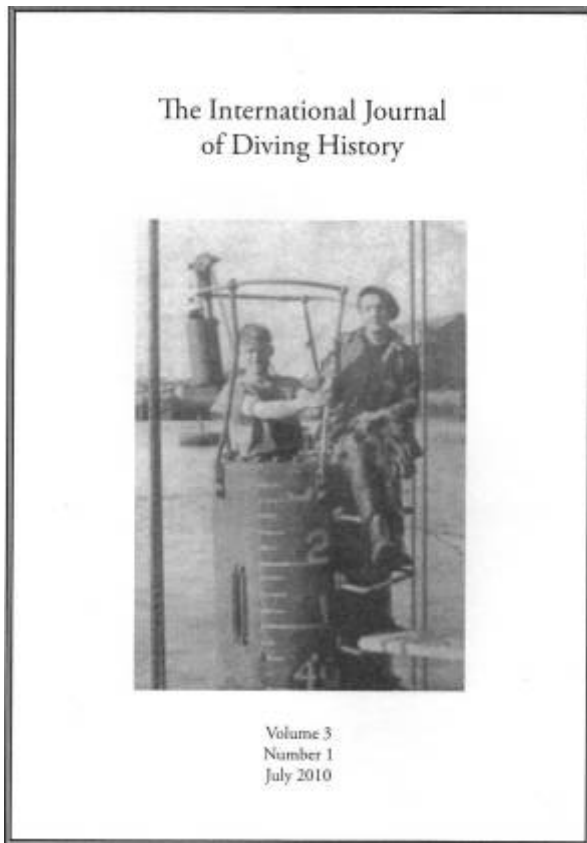
IBSOPHONE

På sortimentet finns bla.:

- *Högtryckskompressorer
- *Ventiler & ventilsystem
- *Service & reservdelar
- *Lyftsäckar
- *Gasbostrar
- *Filter & avskiljare
- *Fyllningsramper
- *Dyktelefoner

The International Journal of Diving History
Volume 3 No. 1. June 2010

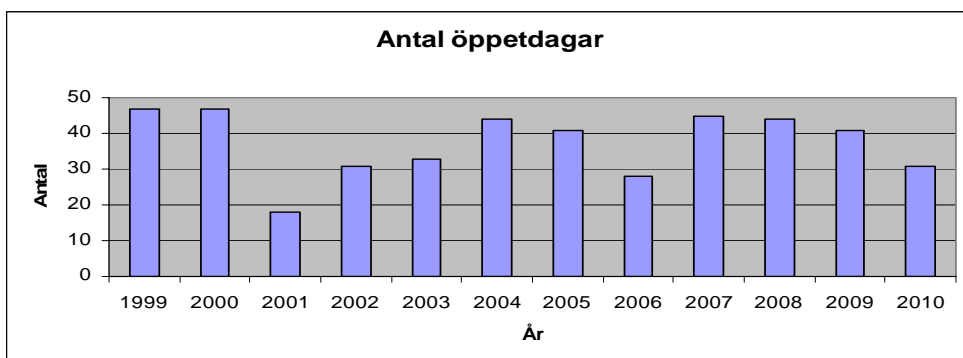
CONTENTS

	Page No.
Robert Crombie: A 19th Century Bell Diver in Russia <i>Dr. Alexander Sledkov, Historical Diving Society, Russia.</i>	3
Manually-Operated Air Pumps <i>Sven Erik Jørgensen, Dykkehistorisk Selskab (Historical Diving Society, Denmark). Translation by Finn Linnemann.</i>	18
The Dublin Port Diving Bell <i>Cormac F. Lowth</i>	33
Historical Diving in Ireland <i>Dr. Edward J. Bourke</i>	46
Siebe, Gorman & Co.: A Surviving Accounts Book for the Years 1888-1896 <i>Michael Fordell.</i>	53

Denna tidskrift som ges ut av Historical Diving Society en gång årligen kan köpas för £ 9,50 från sekreteraren i HDS secretary@thehds.com. I senaste numret finns en mycket intressant artikel om manuella luftpumpar för dykning av Sven Erik Jørgensen, Dykkehistorisk Selskab, Danmark. Artikeln kan också läsas i Dykkehistorisk Tidskrift No 34, 2008.

#

Besöksstatistik vid Dyktankhuset

Att bygga en scuba-apparat 1952.

Göteborg den 2 feb. 1952.

Tack för Edert brev. Det är roligt att höra att intresset för amatördykning sprider sig.

Då dykning, företagen av utbildade personer är en mycket livsfarlig sport, har vi inom Gbg Amatördykareklubb den regeln att inte lämna ut ritningar och upplysningar om lätta apparater utan att först sända Svenska Marinens Dyk-instruktion (Dyk-IM) , där särskilt kap. 2 ger upplysningar som är av vital betydelse för amatördykare. Inom klubben har vi en särskild skolvärdning, där utbildade dykare och tekniker ger undervisning i dykning och apparatbygge samt leder dykningar som sker i klubbens regi.

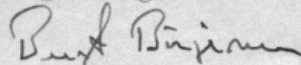
Om Ni vill pröva på den tjustiga och spännande sport, som amatördykningen är, vill jag på det bestämdaste råda Er att skaffa praktisk erfarenhet genom fackkunnig person i er hemtrakt eller helst genom oss, utöver de teoretiska kunskaper Ni får genom Dyk-IM.

På tal om kostnader för byggande av lätt apparat, s.k. luftautomat, kan jag omtala att de belöper sig på 200-400 kr , beroende av egen härdighet och pretentioner.

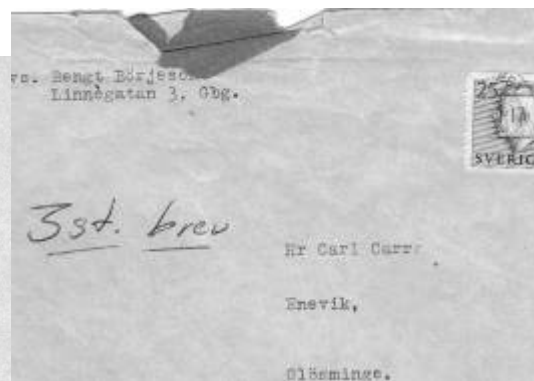
Välkommen åter med frågor o. dyl.

Dyk-IM översändes pr postförskott till självkostnadspris och med Marinens tillåtelse.

Högaktningsfullt

Bengt Börjeson
LINNEGATAN 3, GBG.

Det är inte alla som sparar på gamla brev och allt är kanske inte värt att spara, men Carl Carr hittade en samling dokument i sina gömmor och vi har sedan länge talat om att SDHF skulle få ta del av det intressanta materialet. När jag nu fick dokumenten i min hand så blev jag ju inte mindre intresserad när jag såg att det rörde sig om kommunikation mellan vår hedersledamot Bengt Börjeson och den unge dykintresserade Carl Carr redan 1952.

Njut text och bild. Jag beklagar att kontrasten inte är den bästa, men dokumenten är gulnade och texten har med åren bleknat.

Göteborg den 29 april 1952

Hr. Carl Carr

Finnagränd 7, Karlskrona.

Tack för Edert brev av den 6/4. Det var roligt att Ni är så intresserad av sporten och dessutom har lyckats få tag på en fackkunnig person som hjälp. Har utarbetat beskrivning av 2 olika luftautomater, en att bäras på ryggen och en att bäras på bröstet. De flesta detaljerna är desamma men bl. a. manometern måste placeras olika.

Följande måste beaktas:

1. Manometern måste placeras synlig i arbetsläge.
2. Regleringskruven lätt åtkomlig.
3. Apparaaten så fastspänd på kroppen att den omedelbart kan frigöras.
4. Inom svensk dykarsport införd standard bör följas. Gäller slangkopplingar och flaska. Detta medför att masker och flaskor kan bytas mellan olika apparater.

Diverse detaljer finnes tillverkade för klubbens räkning och försäljes till självkostnadspris:

Bl. a.

1. Specialtillverkad skruvlockstättning för MR-460 med ~~mm~~ plexiglas.
2. Syrgas, hankoppling. Svår att inköpa i öppna handeln.
3. Rostfri fjäder till red-vent.

Vänd.

Inköpes:

- 1 st. högtrycksflaska OL-5. AGA.
- 1 st. reduceringsventil RMS-10 utan manometrar. Agametr
- 1 st. manometer MR-460 Aga.
- 1 meter högtrycksrör.
- 3 st luftkopplingar.
- 1 st syrgas, hankoppling. Finns förmodligen inte.
- Övriga detaljer enl. beskrivning.
- Som slang till mask kan vanlig s.k. duschslang användas om den innehåller syntetiskt gummi.
- Ang. mask ber jag få återkomma senare. Den rostfria ring som ingår i den kan kanske levereras genom oss inom en månad. Mall för utskärning av gummi medföljer.

Hoppas detta räcker tills vidare för att börja bygge. Skriv el. ring 127800 och något skulle vara oklart eller om någon av de utlovade detaljerna skall sändas.

För de 6 st. fotografierna måste jag be att få tillgodoräkna mig 10 kr, utgörande självkostnadspriset.

Vill i övrigt meddela att Göteborgs Amatördykarklubb genomgått en omorganisation och en ny klubb, Västkustens Dykar-klubb, tillkommit, vilken jag tillhör. Ni är välkommen till oss att studera våra metoder och att visa Er egen apparat i samband med ned någon dykturfärd med vårt fartyg till sommaren.

Högaktningfullt

Bengt Börjeson

Bengt Börjeson
Linnegatan 3, Gbg.

VÄSTKUSTENS DYKARKLUBB
GÖTEBORG

Postanvisning nr	Adressat	Inbetalt belopp	
56	Bengt Börjeson	Kroner	öre
Avgift	Adressort:		
30 kr	Göteborg	10 -	

12/6 -52

Gbg den 8 aug. 1952

Hr Carl Carr

Glömminge.

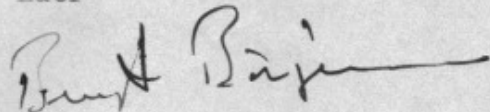
Tack för Edert brev. Det var roligt att höra att Ni kommit igång med bygget av apparaten. Ang. manometern får jag endast säga att om Ni köpt rätt typ så måste ringarna passa, naturligtvis med reservation för smärre justeringar. Skulle mot förmodan det ändå inte passa så skicka gärna ner den till mig så skall jag försöka greja den.

Om inte apparaten skall vara klar till denna säsongen så finns ju gott om tid, ~~sådan skall inte bli klar.~~

Måste dessutom be om ursäkt för att jag inte besvarat Edert brev förut. Har nämligen varit på en 3 veckors dykar-expedition med klubben och undersökt en massa gamla vrak på västkusten.

Skriv gärna om något krånglar

Eder

Linnégatan 3, Gbg.

12/8-52

Apparaten kunde byggas för både rygg och bröstmontage. Här syns den, ur en innerslang till bildäck, utskurna masken. Apparaten är av konstantflödestyp och helmasken matas via en metallklädd duschslang som var vanlig på 1950-talets badkar. Utandningarna lämnar masken under kanten vid tinningen eller framför örat.

Notera förklaring till alla komponenter på detaljbilderna. Denna text är inskriven på maskin direkt på fotografierna.

Notera kikkransen nertill i bild. Den är markerad Luftuttag till kamera m.m. Detta är ingen tillfällighet utan måste ha varit ett tillbehör för att kunna fotografera med kamerafodral som inte behövde vara trycktåliga. Bengt Börjeson blev sedermera en av våra med berömda UV-fotografer och filmare. Alla av oss har väl sett Expedition Röda havet som filmades 1957. Då fem år efter att dessa bilder och brev skickades till Carl Carr hade man övergått till demandstyrda andningsapparater och kamerafodral som tålde övertryck.

Brev till redaktionen:

2010 07 2

Herr redaktör.

Som det stod förr i brev till tidningar.

Jag har tagit del av Bo Perssons och Maria Landins artikel om Zetterströms familjegrav på Nynäs begravningsplats.

Det förefaller som om jag svarat Maria Landin lite slarvigt vid hennes telefonkontakt med mig.

Släkthistorien och anknytningen till Bedarö är och var ju inte okänd för mig - det är ju imponerande att hon forskat så grundligt för att hitta orsaken bakom valet av gravplats.

Frågan som avslutar M.L:s text kanske i någon mån kan besvaras:

Ett av Hulda och August Sohlmans barn, Tora som gift sig med fabrikör Wilhelm Lagerholm, fick med honom sju barn. Familjen vistades på

Bedarö om somrarna när barnen var små. Ett tvillingpar ingick i

barnaskaran; Märta och Brita. Vid tio års ålder dör Märta i

hjärnhinneinflammation, den tredje augusti 1896, på Bedarö. Man kan ana familjens, och i synnerhet tvillingsystem Britas sorg och förtvivlan.

Även om barnadödligheten hade andra dimensioner vid förra sekelskiftet var det ju varje gång en tragedi.

Här kommer begravningsplatsen in i historien. Det var högsommar, och det gällde att skyndsamt ordna begravningen. Man valde helt enkelt den som var närmast belägen, nämligen Nynäs begravningsplats.

Sedan barnsben har alltså Brita (som blev min farmor) haft en känslomässig nära relation till denna plats.

När så hennes mest älskade son Arne dramatiskt dör i Landsortsdjupet

49 år senare finner hon det naturligt att han ska urnsättas på denna plats som för henne hade en så stark emotionell betydelse.

Från Äppelviken reste hon med stor regelbundenhet till denna plats som

blivit något mycket centralt i hennes liv. Inte så sällan var något av

barnbarnen med på färden som man upplevde som ett udda avbrott i vardagstillvaron.

Man kan ju tycka att maken, marinöverdirektörens stoft skulle vila på

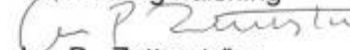
Galärkyrkogården på Djurgården, efter att ha tjänat marinen hela sitt

yrkesverksamma liv. Men platsen blev Nynäs begravningsplats i vad som

nu blev en familjegrav.

Arnes bror Olof - vår far - uttryckte bestämt sin önskan att i sista vilan förenas med föräldrar och bror.

Med vänlig hälsning

Jan P. Zetterström

#

SDHF välkomnar ny sponsor.

Nordic Dive Enterprise AB

Bäckvägen 20, Edsbergs Industriområde

192 54 Sollentuna, Sweden

Tel: +46 8 410 56 610

Fax: +46 8 541 364 46

 NDE
Nordic Dive Enterprise

www.nde.se